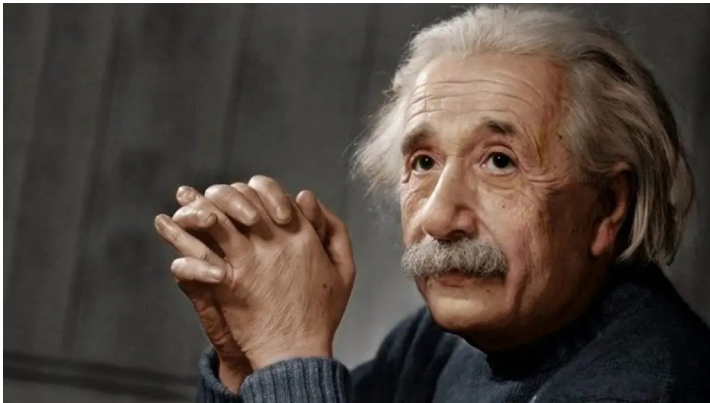

Elevhälsans roll uppdrag och utmaningar

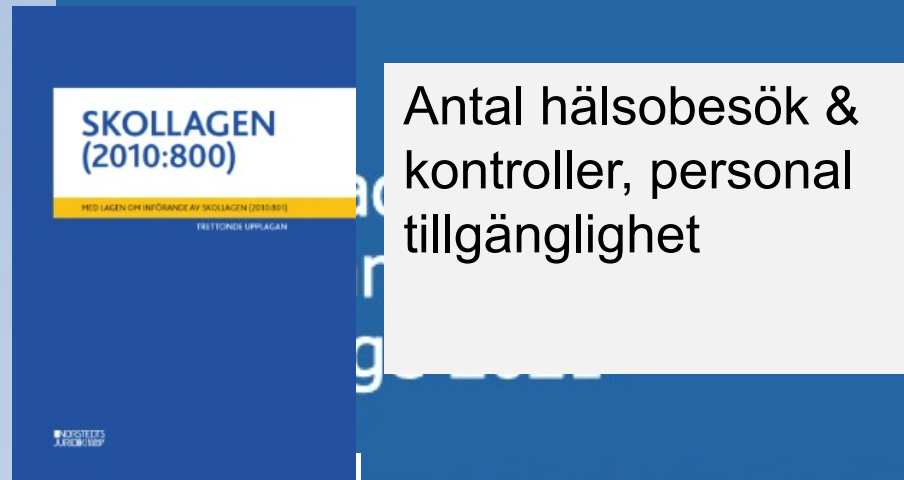

Education is what remains
after one has forgotten
what one has learned in
school.

Josef Milerad skolläkare universitetslektor KBH
Karolinska Institutet

Lagrum elevhälsans uppdrag

Skollagen
Vägledningsdokument
FOHM
Praxis – dvs varje skolledning

Antal hälsobesök & kontroller, personal tillgänglighet

Främja elevers utveckling mot kunskapsmålen

Vaccinationer

Folkhälsomyndigheten

LÄKEMEDELSVERKET
SWEDISH MEDICAL PRODUCTS AGENCY

Skolans paradox

svaga studieresultat trots
goda förutsättningar

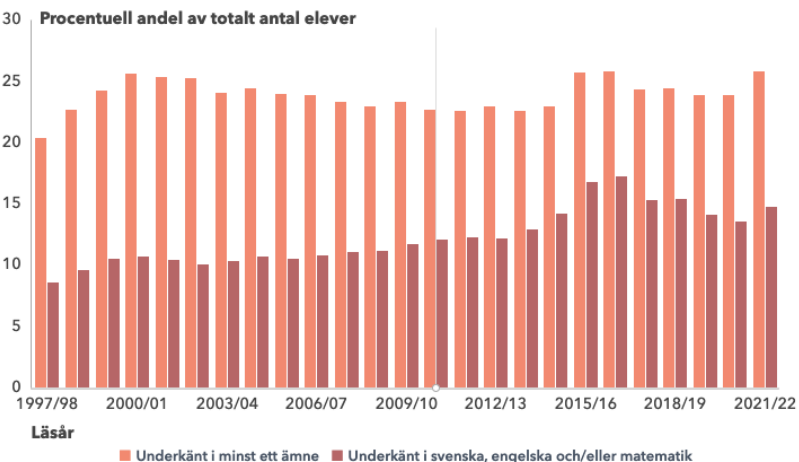
- Kostnad per elev/år 11 338 (*OECD medel 8 470*)
- Välutbyggd skolhälsovård
- God skolmiljö och relationer

Men

- Självrapporterad psykisk ohälsa ökar
- Låga resultat i PISA. 16% av eleverna går ut grundskolan utan godkända betyg

Skolverkets statistik

2021 grundskolan

- 5,8% av eleverna har åtgärdsprogram
- 25,9% går ut med minst ett underkänt betyg
- 15,5 % underkänt i svenska engelska o/e matematik

Varför eleverna inte klarar målen är inte undersökt

Ämnen för Svensk Skolforskning

- *Kant and Education:*
- *Education in the Era of Globalization*
- **Kant** on Education and Evil
- Teacher education in an age of cosmopolitization
- **Kant** on moral education as a process without fixed ends

Prof Klas Roth

Immanuel Kant
1724 - 1804

Läroplanens syn på kunskap

Åsa Wikforss

Egen teoribildning kring faktakunskaper, analysförmåga och kognitiv kapacitet.

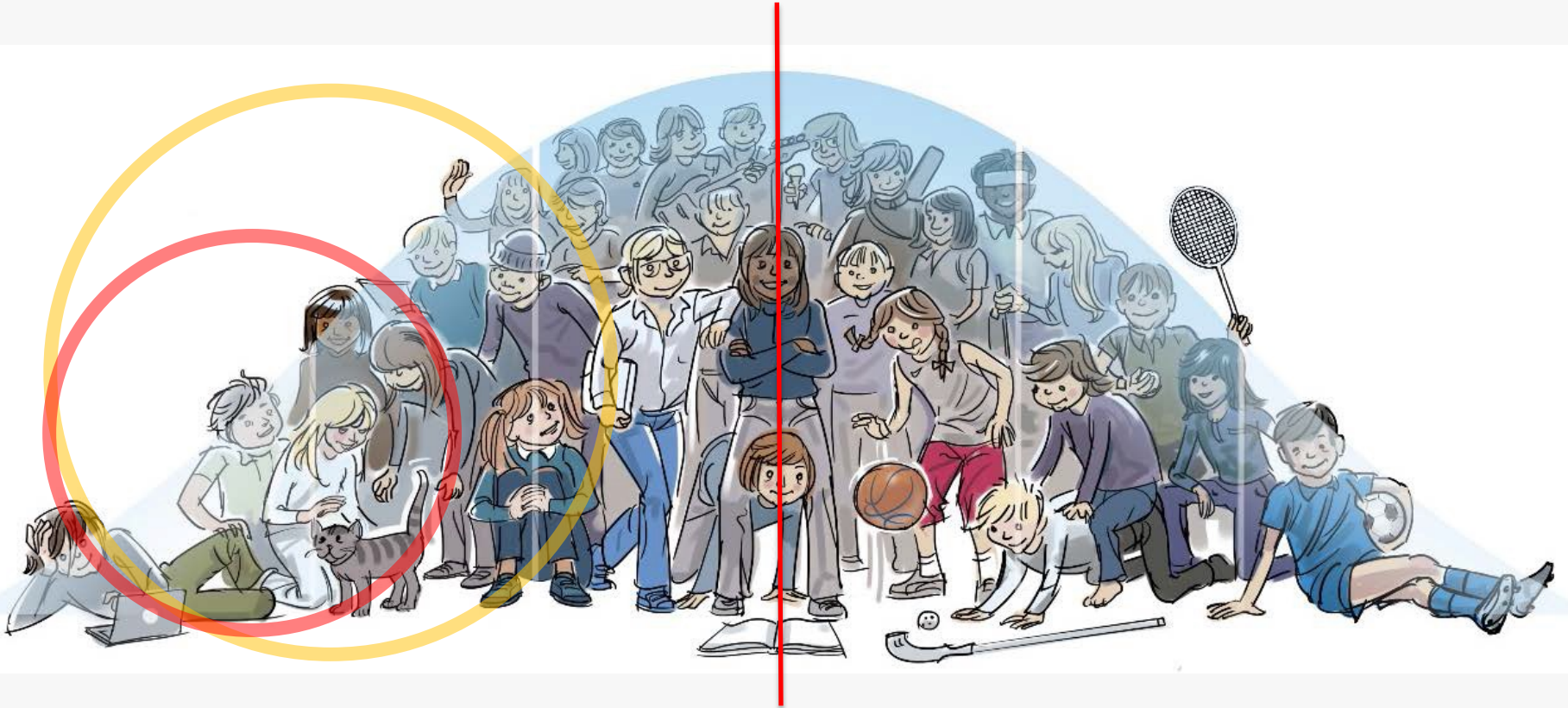
Jessica Gedin

Betygskraven inriktade på reflektion och analyser ej faktakunskaper

Osäkerhet kring betygskrav bland både lärare och elever

Samband mellan IQ och skolresultat?

100

Stillasittande livsstil och hälsa

WHO: unga 11- 18 år behöver 60 min måttlig till intensiv daglig träning. 46% ♂ och 23% ♀ når målen

Acta Paediatr. 2020 Nov;109(11):2342-2353.

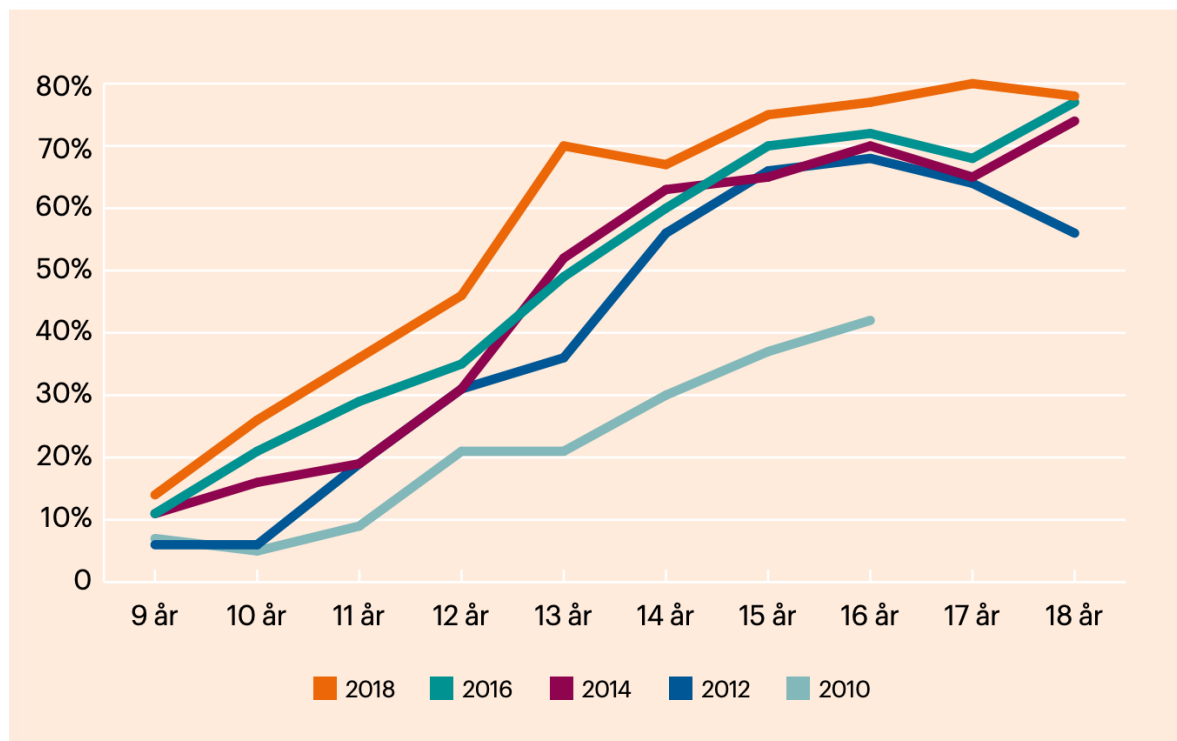
Samband socioekonomi skärmtid och övervikt

BMJ Open. 2022 Aug 2;12(8):e061929.

Vissa skolor har program för att öka fysisk aktivitet

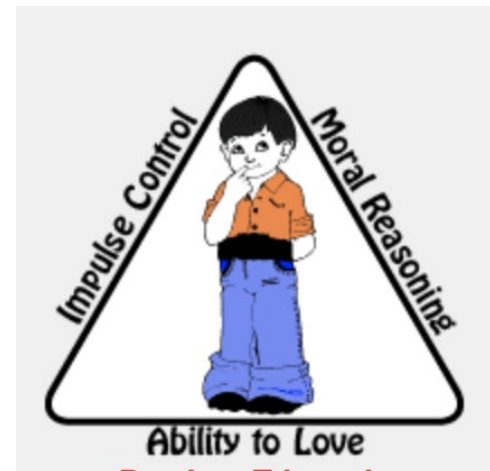
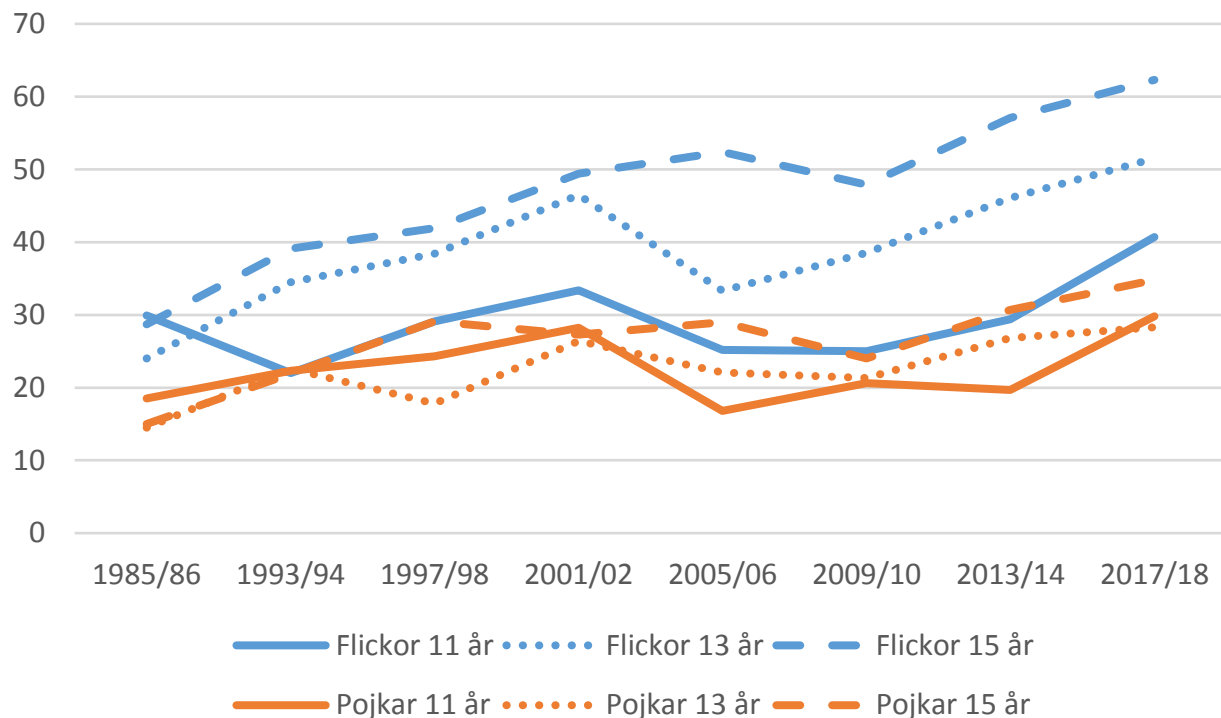
Digitala medier och unga

Mobilförbud i
vissa skolor på
lektionstid

Figur 7 Förändringen av andelen barn mellan nio och 18 år som använder internet mer än 3h/dag under åren 2010 till 2018. Figur från Ungar & medier, 2019.³

Självrapporterad psykisk stress kan unga hantera frustrationer ?

verktyg att hantera oro
ångest och bristande
impulskontroll

Andel 11-, 13- och 15-åringar med minst två
psykosomatiska besvär mer än en gång i veckan

Livskunskapsprogram - stärker självkänsla hantera stress/sociala relationer

YAM – Youth Awareness Mental Health

förebygger suicid och självskadebeteende – minskar risken med upp till 50%. Fem interaktiva sessioner på högstadiet.

Good Behaviour Game (PAX) – Klassrumsbaserat program i åk 1 -2 främja sociala normer/ inläring

Flera uppföljningar upp till 19 – 22 års ålder

IBIS inkluderande beteende stöd i skolan

Två armad intervention under utvärdering

En ny sorts folksjukdom – faktaresistens

- **Folkhälsomyndigheten** enkät ”skolbarns hälsovanor” sedan 1985. I OECD WHO enkät av hälsa och attityder vart 4:e år
- **CAN** kartlägger drogvanor och attityder hos unga sedan 1971
- **SBU** har granskat förebyggande skolprogram
- **Patientregisterdata** för unga
- **Statistik** av läkemedelsförskrivning

Faktaskepsis kan leda fel

**Annete Wickström socialantropolog
och lärare**

*Vardagliga övergående problem feltolkas
som psykisk ohälsa (Elevhälsa 2019)*

**Elza Dunkels docent pedagogiskt
arbete**

*WHO:s råd om skärmtid har de
plockat ur en hatt. Det finns ingen
forskning som stödjer sånt (SVT 2019)*

Hur ska utvärderade hälsofrämjande insatser komma eleverna till del?

- Nationellt metodstöd
- Samverkan med hälsovården och hälsoforskning
- Hälsokunskap på lärar- och rektorsutbildningar
- Tvärprofessionella initiativ som ”**Kraftsamling för ungas psykiska hälsa**”

”Kraftsamling för ungas psykiska hälsa”
fem konkreta evidensbaserade insatser
för att främja psykisk hälsa

**Samarbetsprojekt mellan SF BUP, BLF SFAM SSLF,
SFAIM m.fl samt enskilda forskargrupper**

Fem insatser med bevisade effekter på skolresultat och hälsa

1. Regelbunden strukturerad fysisk aktivitet
2. Balans mellan tid på digitala medier, skola, fysisk aktivitet och sömn
3. “Livskunskapsprogram” hjälp till ungdomar att stärka självkänsla, hantera stress och skapa positiva förändringar.
4. Anpassa kunskaps/betygskrav till elevers utveckling och förutsättningar.
5. Tidig upptäckt och stöd till unga med risk för ohälsa.

”Kraftsamling för ungas psykiska hälsa”

Svenska
Läkaresällskapet

SKOLLÄKAREN OCH SKOLBARNNS HÄLSA

100 år med Svenska Skolläkarföreningen

UNDER REDAKTION AV LARS CERNERUD, CARL LINDGREN OCH JOSEF MILERAD

